

En kurder i Danmark: Som Fandens håb om at komme ind i Paradis

Den syriske stenørken. Foto: Public domain

Hans Henrik Fafner
15.06.2023

SYRIEN // BOGANMELDELSE – Fahmy Almajid er udkommet med en ny roman, der perspektiverer de mange problemer med integration. Det er en vigtig bog med enkelte skønhedsfejl.

Under Helkos mørke himmel

Af Fahmy Almajid
Forlaget Silkefyret
371 sider. Kr. 199,00
Bogen er udkommet

Længsel efter det hjemlige og velkendte og næsten uoverstigelige problemer med at finde sin plads i nye omgivelser er et velkendt litterært tema. Ydre omstændigheder kan rykke et menneske op med rode, eller det samme menneske kan selv søge andre steder hen i håbet om at finde noget bedre – kun for at møde skuffelse og frustrationer.

Fahmy Almajid, der er kurder og opvokset i det nordlige Syrien og har boet i Danmark siden 1971, har skrevet en interessant roman, der til overflod trækker på egne erfaringer. Han har tydeligvis oplevet mange af netop de følelser, som kommer til udtryk i *Under Helkos mørke himmel*. Man kunne kalde det forvisning eller landflygtighed på to forskellige måder.

Forfatteren Fahmy Almajid. Foto: Forlaget Silkefyret

Handlingen udspiller sig i Syrien, hvor jeg-fortælleren er nyuddannet lærer, og han har set frem til sin første stilling på en skole. Men på dagen, hvor Undervisningsdirektoratet fordeler de nyudklækkede kandidater, sætter skuffelsen ind. Azad, som han hedder, bliver sendt til Udkantssyrien, nemlig Huran-regionen i landets sydlige provins. Han havde håbet på et job tættere på landsbyen Kamishly i det nordlige Syrien, lige op ad grænsen til Tyrkiet, men sådan skulle det ikke være.

Det forholder sig sådan, at man sidder i noget af en klemme. Staten bekoster læreruddannelsen, men hvis man efterfølgende modsætter sig direktoratets vilje, kommer man til at betale hele uddannelsen af egen lomme. Og at få den udstationering, man ønsker sig, kræver, at man har forbindelser. Hvilket vil sige, at man tilhører den del af befolkningen, der står sig godt med magtens centrum. Alle de, som bliver sendt til Huran-provinsen, er kurdere, og det er i sig selv et dårligt udgangspunkt i dagens Syrien.

Men Azad vælger at tage det sure med det søde, da han begiver sig ud på den lange rejse til landsbyen Helko. Her møder han Jamila, som på samme måde føler sig "forvist". Hun er fra Damaskus, 200 kilometer mod nord, og bliver chokeret, da hun hører, at Azad har rejst 1.000 kilometer for at nå frem.

“Den københavnske stenbro er på mange måder ikke så langt fra mødet med den mørke stenørken i Helko, og det kommer til at stå som en af bogens vigtige pointer

I Helko er der hverken elektricitet eller rindende vand, og det er i den grad et hul. Men Azad finder sig i sin skæbne, han falder så nogenlunde på plads, og forholdet til Jamila udvikler sig til en charmerende kærlighedshistorie. I de dystre vintermåneder bliver hun et forsødende element under den mørke himmel, men lokalsamfundets konservative normer forbyder dem at mødes åbenlyst. De konciperer et system, hvor hun låner bøger af ham, godt hjulpet af en god fælles bekendt, der transporterer bøgerne frem og tilbage med indlagte beskeder. Det lykkes dem også at mødes til stjalne stævnemøder i ly af det sene aftenmørke, men i løbet af et helt skoleår lykkes det ikke at komme videre.

”Sekunder forvandlede til timer. Timerne blev dage i ensomhedens terror. Rutinen var tungere at bære, når fremtiden forsvandt i mørke skyer, jeg ikke formåede at bryde. Målet forsvandt, gnisten var væk. Mennesket blev til papmaché, tom inden i, vinden bestemte dets retninger. Landsbyen kvalte enhver kreativ tanke. Tanker, sorte som landsbyens mure og nætter. Alt mindede mig om Jamila. Alt så håbløst ud,” tænker Azad.

Stilmæssigt minder det ikke så lidt om en af Syriens store forfattere, Khaled Khalifa. Romanen, hvis engelske titel er *No Knives in the Kitchens of This City*, handler ganske vist om en helt anderledes voldsom form for opbrud. Den foregår i Aleppo under den syriske borgerkrig, men også her består et vigtigt element i skildringen af savnet og håbløsheden.

Fra Helko til Hvidovre

Da skoleåret rinder ud med mængder af indestemte følelser, beslutter Azad sig for at lade hånt om sine forpligtelser over for Undervisningsdirektoratet. Han undersøger mulighederne for at komme til Sverige, ligesom broderen til en god bekendt. Gennem menneskesmuglere og store økonomiske omkostninger lykkes det ham at komme til København, og dér må han hurtigt sande, at han på mange måder er lige vidt.

”Det føltes som om, jeg var landet på en fremmed planet, hvor fremtiden var et spørgsmålstegn iklædt grå skyer og tågepletter.” Den københavnske stenbro er på mange måder ikke så langt fra mødet med den mørke stenørken i Helko, og det kommer til at stå som en af bogens vigtige pointer. Vi skal ikke løfte sløret for, hvad der sker ham i Danmark, men det er ikke nogen dans på roser. Det er som Fandens håb om at komme ind i Paradis, som er titlen på et af kapitlerne.

“Det er en vigtig bog, der perspektiverer tingene på en interessant måde, og flere steder har forfatteren en godt glimt i øjet

”Noget døde inden i mig den dag, jeg besluttede mig for at blive i Danmark ... jeg havde dømt mig selv til et isoleret liv i et fremmed land, som jeg ikke var en del af,” tænker Azad.

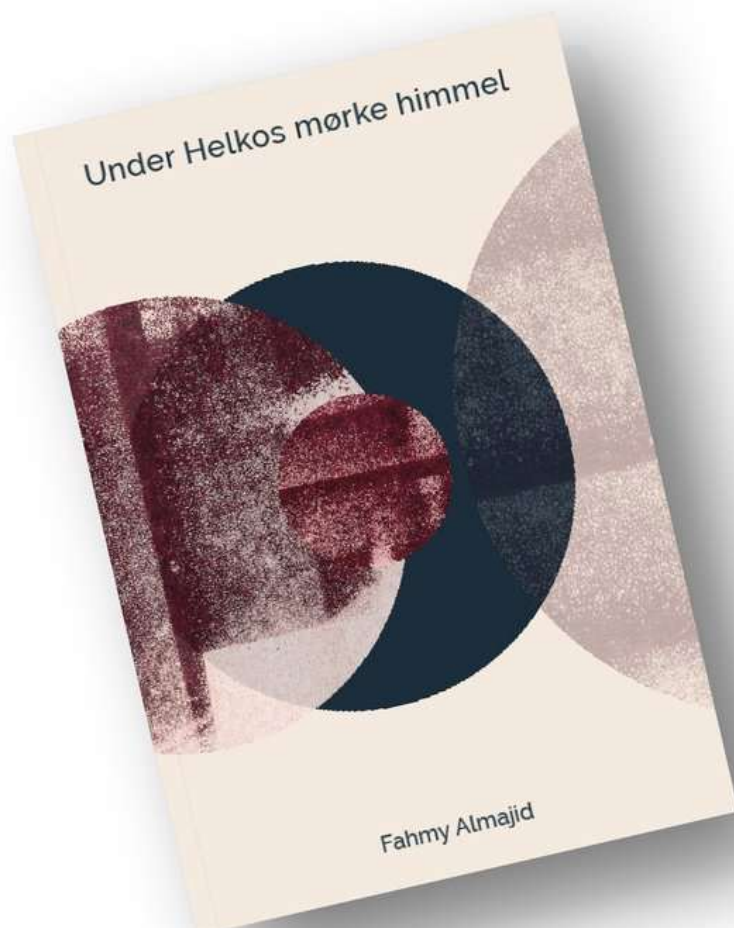
I hans øjne er der med andre ord ikke den store forskel på Helko og Hvidovre. Dette er en vigtig pointe, som kun understreger, at spørgsmålet om integration har uendeligt mange facetter som spiller ind, næsten uanset hvor det foregår. For Azad finder skam sin rolle i det danske samfund. Udadtill fremstår han som en rigtig succeshistorie, men i det indre mangler der noget, og når det kommer dertil, er det næsten hip som hap, om adressen er en fjern provins i det sydlige Syrien eller en københavnsk forstad, der set fra Kamishly er nøjagtig lige så meget udkant.

Multivitaminer fra Irma

Det er en vigtig bog, der perspektiverer tingene på en interessant måde, og flere steder har forfatteren en godt glimt i øjet. På et tidspunkt finder Azad det således nødvendigt at rejse hjem, da familien sender besked om, at hans mor hjemme i Kamishly skranter. De syriske læger propper hende med medicin, og hun får det kun værre. På et godt råd fra en læge på Rigshospitalet medbringer han derfor et forråd af multivitaminpiller fra Irma, og de løser problemet!

Men på trods af disse danske fortræffeligheder kommer bogen til at stå som en slags øst-vest-hjemme-bedst. Han bestikker paskontrollen med 200 dollars for at undgå, at Undervisningsdirektoratet kommer efter ham med et krav om tilbagebetaling af læreruddannelsen, og forholdene i Syrien er ikke enkle.

Fortællingen udspiller sig i årene før og efter år 2000, hvor den mangeårige diktator Hafez al-Assad døde og sønnen Bashar al-Assad satte sig på tronen. ”Præsidenten” og hans skygge over samfundet antydes her og der, og det står klart, at det faktisk er ét fedt, om han hedder det ene eller det andet.

Bogens omslag

Sine steder kammer forfatteren desværre lidt over i sin iver efter at forklare tilværelsens kontraster. På en skoledag i Helko vækker det således undren hos Azad, da børnene i klassen alle møder op i nyt tøj, og de har sjove blyanter, viskelæder og legetøj med. Han spørger på lærerværelset, om det er en særlig helligdag, som de fejrer på stedet, men får at vide, at det hænger sammen med, at børnenes fædre, der er migrantarbejdere andre steder i landet, er vendt hjem.

Dér går der måske lidt meget antropologisk lærebog i romanen. Forklaringen er i sig selv interessant, men i romansammenhæng virker det en smule kunstigt. Det er jo et

fænomen, der findes i alle fattige dele af Mellemøsten – eller verden for den sags skyld – og det virker måske lidt underligt, at Azad aldrig har truffet på det før.

“Fahmy Almajids roman har nogle af de samme kvaliteter som Carlo Levi ved at stille kontrasterne til skue. På godt og på ondt

Men okay, det er i småtingsafdelingen og skal ikke skæmme det gode helhedsindtryk. Romanen siger så mange vigtige ting, og denne anmelder kommer til at tænke lidt på Carlo Levi. Det var den italienske maler, som fascisterne i tiden før anden verdenskrig forviste til en fattig landsby i Basilicata på grund af dennes kommunistiske sympatier.

I sine mesterlige erindringer, *Kristus standsede ved Eboli*, beskrev Levi sit møde med denne italienske version af Helko og ikke mindst sine bestræbelser på at forstå den lokale kultur og mentalitet. Carlo Levis bog åbnede senere i historien op for den italienske debat om at give de fattige udkantsområder et socialt løft. Det er næppe sandsynligt, at en tilsvarende debat kommer til Syrien lige med det samme, men Fahmy Almajids roman har nogle af de samme kvaliteter som Carlo Levi ved at stille kontrasterne til skue. På godt og på ondt.

Læs mere om Syrien i POV her.

bøger

Danmark

integration

Syrien

Hans Henrik Fafner

Hans Henrik Fafner (f. 1957) er journalist med fast base nord for Tel Aviv. Han har gennem de sidste 25 år – bl.a. som korrespondent for Dagbladet Information og sidenhen Weekendavisen – skrevet om Israel og Mellemøsten. Hans omfattende viden o...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend